

DOMOVINA

Štev. 5.

V Ljubljani, 31. januarja 1919.

Leto II.

Politični shodi JDS.

na svečnico 2. februarja.

Jugoslovanska demokratska stranka priredi v nedeljo, dne 2. februarja sledeče javne shode:

NA DOBROVI PRI LJUBLJANI ob 3. popoldne v stari šoli.

V SMARTNEM PRI LITIJI ob pol 3. popoldne v šoli.

V BREZNICI na Gorenjskem ob 3. popoldne v šoli.

VGORENJI VASI PRI ŠKOFJI LOKI ob pol 8. zjutraj pri Anžiču.

V TREBIJI PRI ŠKOFJI LOKI ob 3. popoldne v šoli.

V MIRNI NA DOLENJSKEM ob 11. popoldne v šoli.

V RIBNICI ob 3. popoldne v telovadnici.

V NOVI VASI PRI RAKEKU ob pol 8. zjutraj šoli.

Na naslov deželne vlade v Ljubljani.

(Ob priliki mariborskih tolovajstev.)

Nočemo izgubiti nobene besede, da nas je doletela in zakaj nas je doletela velika nesreča na Koroškem. Ne moremo in ne smemo pa več mirno prenašati, da bi se dosejanja narodna politika slovenske vlade v Ljubljani nadaljevala tudi v bodoče. Zadnji dogodki v Mariboru nam potrjujejo pravilnost našega stališča.

Prvikrat se je nudilo Nemcem v Jugoslaviji nekoliko prilike za demonstracije. Priredili pa niso dostojnih demonstracij, marveč nastopili so tako razbojniško, kakor so že od nekaj znali razbojniško nastopati spodnještajerski nemčurji. To ni bila demonstracija, ki naj bi manifestirala za svobodo nemškega naroda, marveč je bilo to organizirano veleizdajsko tolovajstvo proti naši mladi državi, ki pa je imelo še poleg tega barvo sovražnosti proti našim zaveznikom — ententnim državam.

Mariborski nemčurji so sklicali v Maribor demonstrante ne le iz vseh krajev Spodnjega Štajerja, marveč tudi iz Nemške Avstrije. Tuji državljani, nemški visokošolci iz Gradca, tuji državljani, nemški oficirji iz Srednjega in Zgornjega Štajerja, so prišli zadnji ponedeljek v Maribor, da prirejajo v Jugoslaviji protidržavne demonstracije. Na poboj pripravljena in organizirana tuja nemška masa je divjala po ulicah našega Maribora ter klicala našim ljudem: »Dol s Slovenci! Dol s Srbi! Roparji, tatovi! Ubijte pokveci!« itd. Tuji državljani so na našem ozemlju pljuvali na naše oficirje in davili policijskega načelnika naše kraljevine. Na našo stražo so metali kamenje, merili s samokresi in streljali.

Našemu vojaštvu se je sicer naglo posrečilo, zadržati vstajo in Nemci so odnesli nekoliko nagrade za svoje tolovajstvo, vendar pa zahtevajo dogodki v Mariboru, da se proti Nemcem kot aranžerjem pouliških pobojev uporabijo še vsa sredstva, ki morejo garantirati, da se taki dogodki ne bodo več ponavljali.

Ni nobenega dvoma, da je dogodkov v Mariboru v veliki meri kriva Narodna vlada v Ljubljani. Sedaj se mäsčuje vljudnost, ljubeznjivost in popustljivost napram sovražnim nam elementom.

Ali je to še v kaki drugi državi, kakor v Jugoslaviji mogoče, da se lahko po naši zemlji svobodno giblje vsak tuj državljan, da se lahko danes, ko smo pravzaprav še v vojnem stanju, skoro neovirano potepa po naših krajih poljubno število špijonov in subverzivnih elementov in to celo iz tujih držav? Ali smo še čuli kdaj, da bi se pri demonstracijah kjerkoli mogli udeležiti v vojaški uniformi oficirji tuje države?

Na pritisk javnega mnenja, se je prva Narodna vlada v Ljubljani počasi vendarle odločila, polagoma odpuščati in odstavljati nemško uradništvo. Zastoj pa je javnost opozarjala, da so ti odslovljeni uslužbenci največja nesreča za našo mlado državo, izvor vsega nezadovoljstva in začetek vse anarhije. Vsi ti odpuščeni elementi so plačani ali neplačani volhuni, ki pošiljajo stalno poročila v Gradec, Celovec in drugam. Ti ljudje so zlasti na Koroškem in na Štajerskem podpihivalci nemškutarskih trgovcev, gostilničarjev in drugih obrtnikov, ki tako direktno ali indirektno zastrupljajo s protidržavno agitacijo najširše sloje našega naroda. Pojdite na našo severno mejo in slišali boste, s kako samozavestjo pripovedujejo nemčurji našemu kmetu, da bo Nemška Avstrija razbila Jugoslavijo! Narod zaman vprašuje, kaj še delajo odpuščeni uradniki in drugi uslužbenci na našem ozemlju. Zastoj so se obrčali s pozivi na Narodno vlado v Ljubljani, da naj jih čim prej odstrani in iztira. Maribor dokazuje, kako pravilna je bila ta zahteva ljudstva in kako nepravilno je bilo v tej stvari stališče Narodne vlade.

Italijanska okupacijska oblast je takoj po okupaciji našega ozemlja prepovedala uvoz in širjenje slovenskega časopisja v okupiranih pokrajinah. Naša vlada pa je mirno gledala, da so prihajali iz sovražne nam Nemške Avstrije vsak dan celi skladi nemškega časopisja. Niti ganila se ni, da bi ustavila rovanje graških listov, dasi je bilo vidno, da se potom časopisja sistematično pripravlja protidržavna propaganda v onih naših krajih, kjer so po bivši Avstriji gospodarili nemčurji.

In končno, kdo je organiziral mariborski poboj? Kdo je bil duševni vodja demonstracij? Žrtve, ki so padle v Mariboru, so bile morda nedolžne in trdi se, da so bile zapejlane. Radovedni smo, ali se bo sedaj ganila Narodna vlada v Ljubljani. Ali bo še naprej gledala, da bosta delala revolucijo dr. Mravljak in dr. Orosel? Ali bo imela pogum, da uvede tudi proti njima kazensko preiskavo, da jih internira ali pa iztira?

Mariborske demonstracije niso le svrilen zgled radi opasnosti za naš notranji mir in red — dokazale so, da Nemci in nemčurji, ki so ostali še v naši državi, le zato niso odšli, da lahko ob prvi priliki, ki se jim ponudi, zahrbtno udarijo proti interesom našega naroda — marveč se ne smejo več ponoviti tudi iz zunanjepolitičnih ozirov. Kaj poreče ententa, da so se na naši zemlji vršile proti njej demonstracije? Kaj si morejo misliti Francozi, da so Nemci — premagani in tepeni — v Mariboru, prepevali zlasti zanje izzivalno pesem »Die Wacht am Rhein«?

Navzlic težavam, v katerih se ustvarja naša mlada država, zlasti pa z ozirom na dogodke v drugih državah, lahko smelo trdimo,

da je naš narod vendarle pokazal veliko zrelosti za samovladanje. Četudi živimo v času strašne živčne razburjenosti, vendar moramo priznati, da smo Slovenci bili prve mesece samovladanja vendarle strahovito potrpežljivi. Z največjim samozatajevanjem smo prenašali vse eksperimente prve Narodne vlade. Za koroškimi dogodki so prišle demonstracije v Mariboru. Sedaj je konec naše potrpežljivosti in sveta dolžnost nove deželne vlade v Ljubljani je, da se v interesu našega zunanjepolitičnega ugleda in notranjega miru in reda brez odloga reši cela veriga vprašanj, ki se tičejo v našem ozemlju preostalih Nemcev in nemčurjev. Mera je polna in z razbojniki je treba govoriti tako, kakor se to spodobi.

Na zatožni klopi.

V Parizu se je sešla mirovna konferenca. Visoki gospodje so sedli k zeleni mizi kot sodniki nad sedanjim svetom. Tam bodo razsodili svetovne spore. Sodniki so zmagovalci — pred njimi pa sede štirje premaganci: Nemčija, Avstrija, Turčija in Bolgarija. Ta mirovna konferenca ni takšna, kakršne so bile kdaj poprej, ker tudi takšne vojne še nikdar ni bilo. Preje, če sta se dve državi usekali in je bila ena premagana, so prišli diplomati skupaj in so rekli: »Ti si premagan, torej izgubiš to in to.« Podpisali so in basta. Danes pa je to drugače: Štirje premagani nimajo nikakega zagovornika, pobiti so bili na tla za svoje lastne zločine in zdaj sede na zatožni klopi ne kot bojevniki, ampak kot roparji in razbojniki, ki so zakrivili neizmerno gorje. To so predvsem Nemci, Turki, Bolgari in Madžari. Kaj pa je z Avstriji? Saj Avstrije ni več!

Mirovna konferenca je določila, da bodo med sodniki samo one države, ki so se dejansko udeležile bojev na drugi strani, to je na strani zaveznikov. Jugoslavija se tega boja ni udeležila — zato še nima besede med sodniki. Kje je torej? Ali je na zatožni klopi. Dovolite, da vam povem najprej neko primerko.

Štirje bratje so šli po svetu. Prišli so do lepe pokrajine in so rekli: Tu si bomo postavili svoje hiše. Ko pa so si hiše že postavili, se je zgodilo, da je prišel v tisti kraj strašen ropar in razbojnik, ki je zagospodaril nad vso okolico. Imenoval se je Švaba. Obvladal je tri brate: Čeha, Slovence in Hrvatca, četrti brat Srb mu je komaj utekel. Ti trije bratje pa so se tako navadili tolovajevega gospodstva, da niso niti več čutili, da služijo razbojniku in so z njim hodili na rop v okolico. Švaba pa je bil zelo jezen, da nima še več sužnjev pod seboj. Četrty brat Srb je bil namreč prišel v roko drugemu roparju Turku — pa se ga je rešil z lastno močjo. To je Švaba zelo jezilo, ker se je bal, da bi Srb dal dober zgled svojim trem bratom: Čehu, Slovencu in Hrvatcu. Zato je šel Švaba nad Srba. To pa je razjezilo poštene ljudi, zbrali so se in udarili nad Švabo, Čeh, ki je bil najbolj zaveden, je najprej spoznal, da je prišel čas svobode, zato je zapustil roparja in se je pridružil poštenim ljudem in je mahnil na Švabo, kar je mogel. Slovenec in Hrvat pa sta se do zadnjega tepla za razbojnika in sta celo mislila, da bo razbojnik njima dal svobodo za hrabrost. Šele ko so pošteni ljudje roparja do smrti pretepli, sta spoznala, da sta služila tolovaju in sta prešla na drugo stran — k bratu Srbu. In zdaj se je začela

sodba, Svet, ki je sodil, je rekel Slovincu in Hrvat: Tudi vidva sta bila njegova pomagača — vaju doleti ista kazen. — »Midva sva bila prisiljena, sta se izgovarjala ta dva, »zato sva ga zapustila takoj, ko — sva mogla.« Ljudje pa so rekli: »Poglejte Čeha, on je takoj stopil na našo stran. Zato sedi med sodniki — vidva pa sta z roparjem na zatožni klopi.« — Tu se je brat Srb zavzel za Slovence in Hrvata in je rekel, da je z njima sklenil zvezo, da sta bila sicer zapeljana, a sedaj sta spoznala resnico. In zaradi Srba so jima odpustili.

Kako nas torej presojuje zavezniki? Po naših dejanjih. Čehi so z dejanji stali na drugi strani. Imeli so povsod svoje legije — zato so danes slavni in stoje na strani zmagovalcev - sodnikov. Tudi mi smo imeli par legij — pa premalo. Srbija je med zmagovalci in sodniki — a mi nismo še priznani. Ko bi ne imeli bratov Srbov, ki so nas vzeli pod svoje okrilje, bi tudi mi sedeli danes na zatožni klopi. Če se nam bo Slovincem in Hrvatom boljše godilo kot Nemcem, Madžarom, Bolgarom in Turkom, se bomo imeli zahvaliti edinole — Srbom!

Za naše meje na severu in jugu.

Pretekli ponedeljek se je vršila v ljubljanskem Mestnem domu velikanska manifestacija za naše še neodrešene brate na Koroškem, Stajerskem in v Prekmurju. Istočasno se je na ves glas povzdignila zahteva po osvoboditvi onega dela našega naroda, ki ječi sedaj pod italijanskim jarmom. Shodu je predsedoval ljubljanski podžupan dr. Karel Triller, kot glavni govornik pa je nastopil podpredsednik deželne vlade v Ljubljani dr. Gregor Žerjav, ki opozarja, da se dogodki na mirovni konferenci v Parizu vrše s tako naglico, da je že v kratkem pričakovati določitev naših državnih mej. Jugoslavlani moramo dobiti Dalmacijo, hočemo pa tudi Trst in Gorico. Ako bi ostal Trst v rokah Italijanov, ne vstopimo v ligo narodov.

Glede severne meje povemo Nemcem, da so glede Maribora računski zaključeni. Za Nemce je najboljša, ako prisežejo našemu kralju Petru, Koroška bi si sama morala želeči priti pod Jugoslavijo, ako bi ne bila zaslepljena. Tudi Celovec bo naš. Živi le od Slovencev. Ako bi bil izrezan iz slovenske zemlje, postane mesto beračev.

Govornik pozivlja končno na samozatajevanje in k notranjemu redu v naši mladi državi. Vsak nered pade v tehtnico nam v škodo. Kdor je danes proti edinstvu države, je zločinec. Treba bo odločnega nastopa proti notranjemu strupu.

Ako bi nam mirovna konferenca določila slabe meje, se bomo borili z irredentizmom, dokler ne razbijemo smrtae vezi, v katere nas hočejo ukljčiti. (Viharno pritrdjevanje.)

Za dr. Žerjavom se oglasi k besedi poslanec Adolf Ribnikar. Sklicujoč se na Wilsona in na izreke francoskega ministrskega predsednika Klemansoja, meni govornik, da nam mirovna konferenca ne more zadati krivice. Ako bi pa ne bilo pravice, bo na jugu zopet vojna, kajti potlačiti se naš rod ne da. (Ploskanje in odobravnje.)

Sklepno besedo povzame predsednik shoda dr. Karel Triller, ki tudi povdarja, da o miru pri nas ni govora, ako bi hoteli odrezati z našega telesa Primorje, ki je živi del naše domovine. Govornik je končal z vzklikom: Živel slovenski Trst, živele slovenska Gorica, živel slovenski Korotan! Gromovito pritrdjevanje je sledilo njegovim izvajanjem.

Na predlog poslanca Ribnikarja so bile z velikanskim navdušenjem sprejete naslednje

resolucije:

1.) Severne mejnike slovenskega ozemlja, ki so tekli visoko nad Beljakom, Celovcem, Gosposvetskim poljem, St. Pavlom, Spiljemi in Radgono, je potiskala nemška politika tekom devetnajstega stoletja nasilno proti jugu in na ta način oropala naš narod zgodovinskih ter kulturnih zibelk, naše ljudstvo pa gospodarsko zaslužnjila. Enakega tlačitelja je imel naš narod v Prekmurju, v ogrskih pokrajinah tja do Požuna.

Povdarjajoč 9. točko znanih načel predsednika Wilsona, po kateri gre samoodločba vsem narodom, velikim in malim, hočemo,

da velja to načelo v popolnem obsegu tudi za naš narod. Sklicujoč se nadalje na izjavo francoskega ministrskega predsednika Clemenceaua, ki je povdarjal v svojem govoru dne 18. t. m., da bo določila mirovna konferenca meje posameznim državam o načelih zgodovinske pravice in znanosti, zahtevamo od mirovne konference v Parizu, da se pridružijo vsi oni kraji na našem severu, ki so bili ponemčeni ali pomadžarjeni, kraljevini SHS. Meja naše države naj poteka severno Beljaka, Celovca, Gosposvetskega polja, St. Pavla, Spilj in Radgone, od tod pa po bivši ogrski državi v severni smeri proti Donavi.

2.) Na zapadu je ohranil naš narod navzlic nemškemu nasilju od severa in italijanskemu pritisku od zapada grudo svojih pradedov. Vkljub pritisku od strani teh mogočnih nasprotnikov se naš narod na Primorskem ni le ohranil, marveč je dosegel z občudovanja vredno pridnostjo in žilavostjo tako visoko kulturno in gospodarsko stopnjo, da je postal cvet našega rodu. Središče njegovega kulturnega in gospodarskega stališča sta bila Trst in Gorica, kakor sta bila naša in naših bratov Hrvatov kulturna in gospodarska centra Pulj in Reka. Izguba le najmanjšega dela te zemlje bi zadala našemu narodu hudo, nepreboljivo rano, ki bi se ne mogla zaceliti, dokler bi ne bila združena z državo SHS zadnja naša vasica. Šele potem bi mogel nastati po teh pokrajinah mir in šele potem bi bilo omogočeno kraljevini SHS, v zvezi narodov jamčiti za svetovni mir. Zahtevamo od mirovne konference, da prizna državi SHS, celo jugoslovansko Primorje, všteti Gorico in Trst.

3.) Od bratov Čehov, ki so se bojevali z našim narodom kot najboljši zavezniki v času najhujšega zasledovanja od strani Nemcev in Madžarov proti germanski in madžarski pohlepnosti in mogočnosti ter sistematičnim notranjim razkrajanjem z nami vred razsuli avstro - ogrsko monarhijo, se nadejamo, da bodo izpolnili svoje obljube ter da bodo tudi sedaj zastavili vse moči v pomoč in v dosego naše opravičene narodnostne zahteve. Prepričani smo, da je srečna bodočnost Slovanstva v srednji Evropi odvisna tudi od bratskih odnošajev med češko - slovaško in jugoslovansko državo.

4.) Te resolucije je predložiti predsedstvu mirovne konference v Parizu, predsedniku Češko - slovaške republike Masaryku in drugim merodajnim faktorjem.

Habsburgovci.

Habsburgovski dvor na Dunaju je bil središče raznih spletk in škandalov. Ker se je rod Habsburgovcev tekom let zelo razrastel, je bila cela vrsta vojvod, nadvojvod, vojvodinj, nadvojvodinj, baronov, grofov itd. — sama cesarska žlahta do bogve katerega kolena in vse te rodovine so imele zopet svoje znanke, prijatelje in sorodnike in vsi ti so med seboj drug proti drugemu intrigirali, spletkarili in hujskali. Poleg tega se je med cesarskimi sorodniki zdaj pa zdaj pojavil kak grof ali baron, ki je prišel na svet — brez božjega blagoslova. Ako namreč med priprostim narodom pride kdo tako na svet, mu pravijo, da je »nezakonski otrok« in nekateri ljudje pri tem vihajo svoj nos. Ako pa je cesarski princ kje na lovu ali kje drugod »ustrelil kakega kozla«, se je stvar previdno potlačila in avstrijska država je bila čez nekaj let za enega grofa ali barona bogatejša. Kako so živeli razni habsburški nadvojvode — o tem se bodo pisale cele knjige! O prejšnjih časih niti ne govorimo. Cesar Franc Jožef je bil v svoji mladosti precej podjeten lovec in na visokih avstrijskih mestih je bilo nekaj baronov, ki so bili od očetove strani z njim v sorodu. Hud razuzdanec je bil njegov brat Oton, oče zadnjega cesarja Karla. Ta je delal svojim profesorjem in vzgojiteljem britke skrbi. Ko se je nekoč s svojo družbo vračal pijan z nekega »sprehoda«, je srečal na poti kmečki pogreb. Ukazal je ljudem, da so postavili krsto na tla, on in njegov spremstvo pa so skakali na konjih preko mrliča. Ta mož je bil hud babjek in je bil — vsled tega — nevarno bolan. O raznih drugih članih cesarske familije se je na Dunaju marsikaj pripovedovalo, saj so razni gospodje od dvora radi iskali »novih znanek« v raznih meščanskih hišah. Seveda so take stvari ostale

strogo tajne, ker so bile dobro plačane. Sam cesar Franc Jožef je celo na svoja stara leta imel »prijateljico«, bivšo igralko Schrott. Ta ženska je imela na starega cesarja precej vpliva, zlasti je razumljivo, da so jo razne nadvojvodinje, posebno Marija Valerija, zelo po strani gledale in so jo skušale spraviti z dvora. Toda Schrottova je bila odločna ženska. Po Dunaju so pravili o nji razne stvari, kako je n. pr. na dvoru oblastno nastopala. Hudomušni Dunajčani so ob takih prilikah delali svoje dovtype. Takoj, ko je postala cesarjeva prijateljica, ji je baje rekla neka znanka: »Torej tvoj prijatelj je sedaj Franc Jožef I.« — »Franc Jožef pač,« — je odgovorila Schrottova, »ampak — prvi ne«.

Schrottovi je cesar sezidal vilo. Zadnja leta, ko je postajal od starosti vedno bolj otročji, ga je Schrottova popolnoma obvladala. Sicer pa je bila med vso gnilo dvorno družbo morebiti Schrottova še največ vredna, dasi je bila vsem članom cesarske rodbine pravi trn v peti.

Franc Jožef v svojem življenju ni imel sreče, kar so smatrali vsi za pravo kazen božjo. Ta mož je namreč v potokih krvi utrdil svoj prestol in je s sovraštvom in krvočnoostjo skušal premagati ves svet okoli sebe. Kaj čuda, da se je na koncu njegovega življenja ves ta svet v morju krvi zgrudil nanj — in ga je zadušil.

Franc Jožef je bil vzgojen še po nazorih pred letom 1848. in ni hotel nikdar prav priznati onih pravic, ki jih je priborila revolucija 1848. leta. Bil je precej enakih nazorov, kakor njegov stric, bivši cesar Ferdinand, ki je leta 1848., ko je čul, da Dunajčani delajo revolucijo, vprašal s čudnimi besedami: »Ali smejo?...« Ta Ferdinand, ki niti sam ni vedel, zakaj je dobil naslov »Dobrotljivi«, je bil znan idijot, ki sploh ni imel pojma o tem, kar se je godilo. Franc Jožef je bil njegov nečak in mu je bil v mišljenju precej enak. Ker pa narodi niso hoteli popustiti v svojem boju za svobodo, je Franc Jožef celo življenje prelivaval kri, da bi zatrl svobodo narodov. Bil je zelo maščevalen: strašno je sovražil Slovence, Madžare in Italijane. Madžarom ni mogel odpustiti revolucije, ki so jo napravili leta 1848. Takrat so Dunaj in Franca Jožefa rešili Hrvatje in Rusi, ki pa seveda za to niso dobili nikakega plačila; nasprotno: leta 1868. se je Franc Jožef z Madžari sprijaznil vsaj na videz, Rusom je napovedal leta 1854. vojno (krimska vojna), Hrvatom pa je že na koncu življenja poslal komisarja Cuvaja, da bi jih trpinčil. Italijanov Franc Jožef ni mogel videti. Ko je bil mlad, je pošiljal v Italijo svojega Radetzkega, ki je tam, žal po večini z našimi polki, razbijal strahopetne Italijane in neusmiljeno moril žene in otroke. Tako je imel Franc Jožef neprestane vojne.) (Leta 1848., 1849., 1854., 1858., 1859., 1864., 1866., 1878.) Boj za Bosno in Hercegovino je vzbudil v njem sovraštvo proti Slovanom. Posebno zadnja leta svojega življenja je sovražil Srbe in — jim končno napovedal vojno na življenje in smrt. S tem je povzročil ta trinog in krvolok svetovno vojno.

Razumljivo je, da tak človek ni mogel imeti družinske sreče. Velika Nemezis, t. j. boginja pravice, je sama posegla vmes, da je maščevala tisočere žrtve, ki jih je zakrivil Franc Jožef s svojim nasilnim vladanjem. Bilo mu je dano nenavadno dolgo življenje, videl je začetek konca svoje države in če imamo kaj obžalovati, je gotovo to, da ni dočkal današnjih časov. Zato pa je videl, kako so padli najbližnji iz njegovega sorodstva: brat Maksimilijan, žena - cesarica, sin Rudolf prestolonaslednik, Ferdinand itd. Brat Maksimilijan je bil ustreljen v Mehiki (l. 1866). Bil je eden onih Habsburgovcev, ki je mislil, da so Habsburgovci samo za to na svetu, da vladajo tujim narodom. Zato je odšel v Mehiko, kjer so ga domačini po vsej pravici ustrelili, ker se je hotel z nasiljem polastiti vlade nad njimi. Amerika ni Evropa — tam je dežela Svobode.

Poglavje o cesarici Elizabeti ne spada sem. Imela je to nesrečo, da je prišla v prokleti habsburgovski rod in je postala žrtev habsburških sovražnikov. Bolj jasen dokaz gnilih razmer na dunajskem dvoru pa je slučaj princa Rudolfa. Starejši ljudje se bodo še spominjali, s kakšno glorio so naznanili tonovi in zvonovi dne 24. avgusta 1888. leta, da se je rodil cesarju sin Rudolf. Stojen strel je počil na ljubljanskem gradu in vesoljni

rodoljubi so se začeli cediti od same radosti in vdanosti in čestitke so letele na Dunaj, da tam že niso vedeli kam z njimi. Rudolf je dobil strogo nemške profesorje za vzgojitelje. Pravijo, da je bil tudi precej svobodomiseln, kar pa je treba razumeti tako, da je bil nemško nacionalno vzgojen, t. j., da je razumel svobodo samo za Nemce. Rastel je namreč v letih 1868 do 1878, torej ob času, ko je nemška liberalna grebenica dosegla svoj vrhunec. Leta 1881. se je princ Rudolf poročil z belgijsko princeso Štefanijo. To je bila seveda cesarska poroka političnega značaja, zato ni bilo v tem zakonu nobene ljubezni. Rudolf je živel veselo in lahkoživo Dunajski njegovi prijatelji bi vedeli marsikaj o tem povedati. Stari cesar je stal na tem, naj se ne delajo javni škandali — ampak naj ostane vse doma, na dvoru. Rudolf pa je bil tega mnenja, da se ni treba skrivati: češ, saj so ljudje dovolj neumni. Tako se je n. pr. zgodilo, da se je v dvorni kočiji vozil v hiše, ki bi jih niti na skrivaj ne smel obiskovati. Štefanija je bila deloma užaljena, deloma ljubosumna, zato se je nekoč zgodilo, da je prišla za njim... Ko pa je Rudolf drugokrat prišel z izvoščekom in je hotel tam ostati čez noč, mu je Štefanija poslala — dvorno kočijo, ki je čakala zunaj in tako je vsak lahko vedel, kdo je notri.

Rudolf je imel mnogo veselih prijateljev, ki so ga obdajali, in ti prijatelji so imeli mnogo prijateljic, ki so si želele postati — dvorne dame. Ako se kdo prikupi prestolonasledniku, ne bo težko pozneje priti na dvor. Pa tudi prijatelji navadno šele vsled dam dobe vplivna mesta. Štefanija je bila ženska, ki bi v tem oziru ne bila branila svojemu možu, da hodi svoja pota — toda poniževati se ni pustila. Zato je kmalu začela boj proti ženskam, ki so hotele obvladati Rudolfa. Med najlepšimi tekmovalkami je bila takrat — lepa Večera. O njenem rodu imamo razne izmišljene podatke: bila je lahkoživka — toda krasotica, ki je znala moške voditi za nos. Z Rudolfom se je seznanila na Dunaju, kjer je živela obdana od kroga svojih častilcev. Toda na Dunaju so Rudolfa zalezovali opazovalci, ki jih je vzdrževala Štefanija. Zato so Rudolfovi prijatelji iskali razne druge prilike, kjer bi se Rudolf sešel z Večero, kajti za to so bili od njega bogato plačani. Po zimi l. 1888. so se vršile na Dunaju poleg raznih slavnosti tudi skrite domače dvorne stvari. Rudolf je zato odšel z dvora in se je sprl s cesarjem. Njegovi prijatelji so med tem pripravili na cesarskem gradu pri Sv. Križu vse, kar je bilo treba. Tam je bil namreč velik lov. Tako so imeli dovolj izgovora. Seveda so imeli tudi ženske s seboj in tudi Večera je bila tam. Družba je obstojala iz samih dunajskih lahkoživcev in razuzdancev. Pili, jedli in uživali so cele noči. Dne 29. januarja je bila zopet velika pojedina in pijančevanje. Nastale so prave orgije. V pijanosti je nastal med Rudolfom in med nekim častnikom prepir zaradi Večere. Prišlo je do pretepa in častnik je — baje v popolni pijanosti — udaril Rudolfa s šampanjsko steklenico po glavi tako, da mu je razbil črepinjo na senu. Rudolf je bil v par trenutkih mrtev. Pravijo, da se je tudi Večera po svoje maščevala nad njim... Vsa družba je pobegnila: večinoma so jo popihali za mejo in v Ameriko. Pa tudi tisti, ki so ostali, niso bili kaznovani, ker se je dvor zbal, da se ne bi zvedela resnica. Zato so razglasili, da se je Rudolf na lovu ponesrečil. Drugi so rekli, da se je sam ustrelil. Po vseh avstrijskih cerkvah je zvonilo, po šolah so bili žalni govori, vse je izražalo sožalje... Taka nesreča v tako pošteni, ugledni rodbini...

Ko je vsa država žalovala in so Judje celo izdali sliko, kako je zbrana cesarska rodbina pred rakvijo (v slovenski gostilni si našel sliko bolj gotovo nego Ciril-Metodovo diplomato!), takrat so na Dunaju storili vse, kar so mogli, da bi svetu prikriili, kaj se je zgodilo. Vsa policija in vsi sodniki so bili na nogah, da so potlačili »neresnične govorice«. Večera in njeni prijatelji so izgnili za nekaj časa brez sledu.

Tako je bila Avstrija brez prestolonaslednika. Štefanija se je kmalu poročila in je vzela nekega madžarskega grofa Loniay; bila je baje prav zadovoljna, seveda ni smela več na dunajski dvor. Njena, oziroma Rudolfova hči, je vzela kneza Windischgrätza, kar se je smatralo za veliko popuščanje, češ: iz cesarske familije pa vzame navadnega kneza. Pri tem pa se je pozabilo, da se pri Habsbur-

govcih na Dunaju sploh ni hotel nihče več ženiti, ker se je vsak bal tega rodu. Knez Windischgrätz je živel na neki vili pri Pragi. Imel je neko češko igralko, ki ga je obiskovala. Njegova žena, Rudolfova hči, je nekoč na to igralko streljala s samokresom, kar je vzbudilo v Pragi veliko razburjenje. Toda kdo bi se vznemirjal za tak majhen škandal v sredi tako mnogih in velikih.

Spomin Rudolfov je bil kmalu pozabljen in široka javnost še danes ne ve, kako je bilo takrat pravzaprav...

Namesto enega, pa smo dobili dva prestolonaslednika, katerih eden je padel v Sarajevu, drugega pa je odnesel konec svetovne vojne.

Iz zasedenega ozemlja.

Na Goriškem v nekaterih vaseh plešejo sredi razvalin. Italijanski oficirji sami silijo ljudstvo, naj se veseli, naj pleše, par muzikantov se že dobi pa se priredi ples. Plešalo se je na Goriškem mnogo preveč. To razvado izkoriščajo sedaj Italijani, češ, glej ti, goriški Slovenec, kako prijetno je pri nas, damo ti kruha in riža pa še pleše ti prirejamo. Ako se kak razsoden veljak oglasiprotiplesu, zarezijo Italijani nanj, da ga bodo internirali. Na tak način se hočejo pridobrikati ljudstvu in ga potegniti k sebi, da bi se izreklo za Italijo. Ali to ne bo nič pomagalo. Obnovljenje pokrajine ob Soči je popolnoma prenehalo, odkar so prišli Italijani v goriške vasi. Po južnem delu dežele bi se dalo delati tudi po zimi in priden goriški kmet bi si bil že marsikaj popravil, ako bi ga ne ovirali Italijani. V Gorici je začel izhajati slovenski list »Goriški Slovenec«, ki ga izdajajo Italijani. Podpisan je neki Jušič iz Benečije, ki je pred vojno rad hodil po goriških hribih in bil baje italijanski špijon. List je pisan v neki mešanici, kakor jo radi Lahji govorijo. Zavzema se za Italijo, ki je »zmagala« in bo kot zmagovalka mogla pomagati Slovincem. Trparije, ki ne bodo nič izdale. Slovenska deputacija se je bila oglasila pri civilnem komisarju Gotardiju v Gorici radi otvoritve slovenskih šol v mestu. Odgovoril je, da se bodo otvorile, kadar se zgradijo v to svrhu potrebne barake. Teh barak pa nikdar ne bo. V poslopih Šolskega doma, kjer je dovolj prostora za slovenske šolske otroke, pa leže italijanski vojaki, dasi bi se dobilo za nje drugodi zadosti stanovanj. Italijanske šole v mestu so seveda že odprte.

Trst hočejo Italijani sedaj docela »izčistiti«, kakor se je bila izčistila že Gorica. Italijanskim imperijalistom, ki sicer neomajno trdijo, da so to čisto italijanska mesta, je bilo sedaj očitvidno preveč Jugoslovanov, tako v Gorici, kakor v Trstu. Samo majhen razloček je bil med enim mestom in drugim. Za Gorico so vedeli že tudi v Italiji, da je to po večini slovensko mesto, zato se je »izčiščenje« začelo takoj prvi dan. Glede Trsta pa so bili gospodje napačno informirani, imeli so v resnici to mesto za mesto, v katerem je samo puro sangue. V svoje začudenje pa so neštevilna italijanska poveljstva sedaj zapazila, da je Trst vse prej, kakor čisto italijanski. In zato sedaj odredba, ki naj čez noč ustvari iz Trsta čistokrven laški kraj. Slovence hočejo kratkomalo pregnati iz mesta. V Trstu popisujejo vse moške in jih imajo v strogi evidenci. Glede zadovoljnosti med Tržičani je resnica ta, da večina želi, da bi postal Trst vsaj mednarodno mesto in komaj čakajo, da bi odšli italijanski vojaki. Tatvine in ropi so v Trstu po dnevu in po noči. V Trstu so o b s o d i l i dr. Feretiča, zdravnika na Sušaku na 14 dni zapore, ker je v Labinju rekel nekemu Hrvatcu, da naj ga bo sram, ker je dal svojega otroka v laško šolo. V Dalmaciji besnijo italijanske oblasti posebno kruto in mečejo ljudi v gnjusne, smradljive zapore. Tako so na primer iz Knina prignali v Šibenik dr. Drga, Bogiča, patra Maruna in učitelja Bekarja ter jih utaknili v podzemeljski vlažni prostor v zloglasnem stolpu poleg škofove palače. Vsaka ovadba, če je še tako nesramna, zadošča, da primejo Jugoslovana in grdo ravnajo z njim. Tako je povsodi na zasedenem ozemlju.

Iz Čepovana poročajo, da obetajo Italijani tamkaj, kakor pač povsodi, vse močje dobrote, ne dajo pa nič. Vojaki so lačni in iščejo krompir po njivah. Kokoši niso var-

ne pred njimi. — V Dalmaciji je italijanska okupacijska oblast prepovedala izobešanje ententnih zastav, zahteva, da se morajo izobešati samo italijanske. Nadzornika navtičnih šol Jurija Čariča so bili aretirali v Jelši v Dalmaciji, pa so ga na energično posredovanje izpustili. Tako čujemo vsak dan o italijanskih nasilstvih. — Italijani se utrjujejo in delajo jarke povsodi, kjer se jim prehodi ne zdijo varni. Na nekaterih krajih so se utr dili, kakor da bi hoteli začeti novo vojno.

Dopisi.

Radenci. Shod zaupnikov JDS. V nedeljo, dne 26. prosinca, se je vršil tukaj jako dobro obiskan shod zaupnikov. Profesor Voglar je poročal o političnem položaju, o programu JDS., o razmerju obeh slovenskih strank ter o potrebi, da se organizirajo tudi v Radencih vsi tisti, ki so zmožni poseči aktivno v politično delo, a do sedaj niso imeli domače organizacije. Nato se je ustanovila krajevna organizacija pod predsedništvom gosp. župana Jakoba Zemljčiča.

Radgona. V nedeljo, dne 26. prosinca, se je vršil shod zaupnikov JDS. za radgonski okraj. Profesor Voglar je govoril o strankinem programu, ki je v resnici jugoslovanški in demokratiški in odgovarja najbolj idealni obliki moderno urejene države. Po tem poročilu se je ustanovila krajevna organizacija JDS. za radgonski okoliš pod predsedstvom gospoda nadučitelja Mavriča v Gornji Radgoni.

Iz Prečine. V nedeljo, 19. t. m. se je tu vršil shod JDS. To je bilo prvo zborovanje neodvisnih ljudi v Prečini. Udeležba je bila kljub slabemu vremenu prav lepa. Dr. Režek in prof. Majcen sta pojasnila politični položaj in program JDS. Glasno pritrjevanje zborovalcev je pričalo, da sta govornika zadelo pravo struno. V kratkem se ustanovi krajevni odbor JDS. Somišljeniki, proč s strahopetnostjo! Saj smo v svobodni državi, kjer mora tudi naša beseda kaj veljati. Le pogumno v naš krog, kajti le v združitvi je moč in veljava. — »Bog pomози k našoj slozi!«

Iz Dola. Pri nas je še mnogo susterčijanstva, ki noče izginiti, kljub temu, da je oni, ki je dal tej smeri svoje ime, že davno politično mrtev. Naša posojilnica, katere predsednik je Jože Klemenčič iz Podgore, je seveda takoj pristopila Susteršičevi zadrudni centrali. Sedaj pa je spraveval s prižnice, če so ljudje kristjani ali ne, da jemljejo iz njegove posojilnice denar ven. — Shod JDS., ki se je vršil po Božiču v Beričevem, je nekaterim trn v peti. Agitirajo sedaj po celem okraju, da sta govornika na tem shodu govorila in zagovarjala ločitev zakona in govorila zoper vero. Vse to je nesramna laž in vsi mi, ki smo slišali njihova stvarna izvajanja, smo priča, da nikdo ni v tem smislu govoril. Pač pa sta povdarjala, da politika ne spada v cerkev, ne na prižnico in ne v spovednico. Cerkev je za razlago vere in verskih resnic, politika pa naj ostane izven cerkve. Govorila sta za to, da naj so politične pravice neodvisne od tega, kateri veri kdo pripada ter da je versko prepričanje stvar srca in zadeva vsakega posameznika, v katero naj se nikdo ne meša. Način, kako se agitira proti JDS. je star, iz časov Susteršiča, vendar se ga poslužujejo še vseeno tudi oni, ki pravijo, da niso več Susteršičjanci. Toda tudi ta način boja, ki smo ga že vajeni, naši pravični stvari ne more škodovati, kajti resnica vedno zmaga in bo tudi pri nas. — Naša dekleta sicer ne smejo plesati, ker pravijo, da je greh. Toda imamo izobraževalno društvo, čegar predsednik Jože Klemenčič iz Podgore je dobil to oblast, da daje dekletom dovoljenje za ples. S takim dovoljenjem potem dekleta brez greha plešejo. Tak poduk so dobila dekleta v spovednici. Ali ni to zanimivo? — Delo pri regulaciji Bistrice še vedno vodi nemškutar inženjer Kos, menda brez vsakega višjega nadzorstva. Radovedni smo, kam je prišel tisti les, od starega mostu čez Bistrico. Dobro bi bilo, če bi se pojasnilo, kajti vsi moramo plačevati k stroškom regulacije in naprave mostu.

Iz Žirov. 26. t. m. smo imeli v Žireh dva shoda. Zjutraj ga je priredila V. L. S., na kojem je poročal dr. Božič. Zagovarjal je svojo stranko, da ona ni zakrivila vojne. Pri volitvah zaupnikov je prišlo do boja med Suster-

cijanci, župnikovimi pristaši in med radikalnejšim krilom. Tako se je končal ta razmeroma slabo obiskan shod z bojem in nesoglasjem. Popoldne pa je bil v Sokolskem domu dobro obiskan shod, na kojem je poročal g. dr. Ivan Kavčič o političnem in gospodarskem položaju. Navdušeno je spodbujal navzoče k skupnemu delovanju za blagor posameznikov in celokupnosti naše širše in ožje domovine. Klical je k združitvi in krepkemu zdravemu delovanju, povdarjal, da je plemenito tekmovalje med strankami potrebno, da se s tem jasno in čistijo razmere in odstranjuje gnjiloba, ki bi nastajala, ako bi se vršilo vse pod enim okriljem. Delati treba na gospodarskem polju, združevati se. Ne škodovati in nasprotovati v gospodarskem oziru nikomur, ako je tudi političen nasprotnik. Kar je dobro, je dobro, naj bo kjerkoli, gnjiloba pa je treba povsod izčistiti. Vsi stanovi so potrebni, vsem naj se pusti živeti, vsem naj se da prilike razviti svoje sile in spopolnjevati se, izobraževati se gospodarsko in politično in zasledovati vse pojave v političnem in gospodarskem razvoju. Po shodu se je vršil občni zbor in volitve v krajevni odbor J. D. S., ki ima razmeroma mnogo pristašev, vendar je želeli, da pristopijo še ostali, ki z nami soglašajo, da bo stranka še močnejša in samozavestnejša. Na delo za dobro stvar, za povzdigo in prospeh ljudstva!

Shod JDS. v Tacnu pod Šmarno goro. Krajevna organizacija v Tacnu priredila je javen shod v nedeljo, dne 26. januarja 1919 v prostorih pri Travnju. Prostorji so bili natlačeno polni, opazili smo tudi ženstvo. O političnem položaju in strankinem programu je obširno poročal g. dr. Fran Novak iz Ljubljane. Izvajanja njegova kakor tudi nadaljna izvajanja g. dr. Dereanija iz Št. Vida so bila z navdušenim odobravanjem sprejeta. Po shodu so se priglašali novi člani za vstop v JDS. Za vstop v stranko se odklanja vsaka nedopustna agitacija; kdor prizna načela JDS in ima pogum to tudi javno spričati — samo ta more postati pristaš JDS. — Predsednik krajevne organizacije je J. Kovič, tajnik J. Snaj.

V Krašnji in v Dobu pri Domžalah je priredila Jugoslovanska demokratska stranka zadnjo nedeljo dobro uspela shoda. Oba shoda sta bila v šolah, na obeh krajih je bila udeležba mnogobrojna, da so bili prostori pretesni. Shodu v Krašnji, ki je bil ob 11. uri dopoldne, je predsedoval odtodni župan, v Dobu, kjer je bil začetek ob 3. uri popoldne, pa krtinski šolski vodja Iv. Šmajdek. Na obeh shodih sta poročala prof. Jug in A. Beg iz Ljubljane o pereh dnevih vprašanjih (o uredbi nove države, politični organizaciji, valuti, razlastitvi veleposestev itd.) Na obeh shodih se je vpisalo k stranki častno število članov ter se izvolila odbora za krajevno organizacijo, ki se konstituirata tekot tedna.

Iz Dev. Mar. v Polju. S. L. S. je na svojem zadnjem shodu porinila občinski aprovizacijski odbor, ki je bil izbran od občinskih in ož, kar kratkomalo v stran, ter si izbrala iz svoje srede šest mož in šest najbolj jezičnih žena. Kot pokrovitelj ali nadzornik tega odbora je seveda kaplan. Na okrajnem glavarstvu izposloval si je ta odbor gotove pravice ter že začel svoje delovanje. Naša krajevna organizacija JDS., ki je te politične boje gledala v nekaki oddaljenosti, napravila je seveda protisunek, in si tudi izvolila novo aprovizacijski odbor, ker ne more prepuščati, da bi bili naši člani vsled aprovizacijskih razmer prisiljeni vstopati v ono stranko, oziroma, kakor se je na shodu povdarjalo, da naj se v gospodarsko društvo pristopa. Naši pristaši bi bili prisiljeni biti deležni slabo stoječega gospodarskega društva. Tako imamo sedaj tri aprovizacijske odbore in nič jesti. Naša deputacija JDS. pa je pri poverjeniku za prehrano dosegla, da morajo biti pri aprovizaciji vse stranke pravično zastopane. Naša nezaupnica gospodu županu je imela tak učinek, da je mož zbolel na živcih. Gospod dr. Polajner mu je prepovedal za dobo šestih mesecev vsako duševno delo. Da je v resnici bolan, vidi se mu že na obrazu, kajti njegov obraz se je že spremenil v vijoličastorudečo barvo. Samo barantija z vinom mu je še dovoljena, vse drugo občinsko delo je pa odložil. To je prevzel gospod podžupan Franc Aušič, posestnik in zidarski mojster v

Sneberjih, obče spoštovan mož. Želeti bi le bilo, da bi v resnici vse posle prevzel in odgovornosti objednem, ter da ne bi bil orodje prejšnjega župana.

Politični pregled.

— **Kraljevina SHS.** Ministrski svet določi končno veljavno, da dobi Slovenija mesto 38 le 32 državnih poslancev. — Mariborski okrajni zastop, ki je prišel v slovenske roke, je imel prvo važno sejo. — Nemški kmetje severno od Lučan so po posebnih odposlancih izrazili željo, da hočejo priti pod Jugoslavijo, ker vlada tamkaj red in mir, ki ga pa v Nemški Avstriji ni. — Ministrstvo zatukazuje, da se sme rabiti za Jugoslavijo le naslov: Kraljevina Slovencev, Hrvatov in Srbov. — Srbski general Smiljanič je v Mariboru pristrčno pozdravil tamošnje rojake ter med drugim dejal: »Bodite uverjeni, da sem pripravljen žrtvovati vse do zadnje kaplje krvi za vas, brate Slovence, na meji.« — Srbski list »Samouprava« prinaša uvodni članek, v katerem hvali Slovence. — »Jugoslovanski Ekonomista« se zavzema za to, da dobi Jugoslavija kolonije. — Zagreb dobi višje armadno poveljstvo, kateremu bo načeloval slavni general Jankovič. Poverjena mu bo posavska divizija v Zagrebu in podravska divizija, ki bo imela sedež v Ljubljani. — Železniški minister je obljubil, da se čim preje uvedejo brzovlaki na progah Reka - Zemun in Ljubljana - Zemun. — V Zagrebu se je vršila seja vseh jugoslovanskih sokolskih organizacij, na kateri se je sklenilo ustanoviti »Sokolsko Zvezo SHS.« — V Ljubljani se je vršila sijajna manifestacija JDS. za naše meje. — V Mariboru so priredili nemčurji velike protidržavne demonstracije. Napadli so tudi naše vojaštvo, ki je nato streljalo. Mrtvih je čez 7, ranjenih okoli 20. — Ameriška komisija je obiskala Maribor, Velikovec in druge kraje na naši severni meji ter zaslila prebivalstvo in strokovnjake, da določijo začasno mejo med Nemci in nami. — Ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar je dobil iz Prage pismo, v katerem se mu zagotavlja zvestoba Čehov do Jugoslovánov. — Madžari in Nemci so si podali roke, da bi prepričali most, ki naj bi vezal Jugoslovane s Čehi. — Na Reki so se umaknili Italijani. Srbski bataljon, ki se je moral svoj čas odstraniti iz mesta, se zopet vrne. — Podpolkovnik Maksimovič je že prispel na Reko z nekaterimi častniki. — Mirovni delegat SHS. Nikola Pašič je podal izjavo, v kateri pravi med drugim, da je večina italijanskih zahtev diktirana samo po strateških razlogih. Ti bodo morali odpasti, čim se osnuje liga narodov.

— **Mirovna konferenca.** Splošna mirovna konferenca se bo pričela 2. maja, doslej pa so se vršila razna postranska posvetovanja. — Po poročilih francoskih listov bo sklenjen preliminarni mir v prvi polovici junija. — Nemčija bo morala plačati več sto milijard vojne odškodnine. 80 do 100 milijard bo morala plačati tekot 12 mesecev v gotovini ali pa z notranjimi posojili. Nadalje bo morala Nemčija plačati letno 8 do 9 milijard. Ta svota se bo plačala z železnicami in carino. Vojno odškodnino bo morala Nemčija plačati tudi s pridelki. — Wilson zahteva, naj tiste države, ki so zasedle tujerodna ozemlja, takoj izpraznijo. Zasedejo naj jih do končne rešitve ameriške čete. Italijani so odločno ugovarjali proti temu. Angleška podpira Wilsona. Odločitev še ni padla.

— **Iz Čeho - Slovaške.** Češki duhovniki so imeli skupno sejo, na kateri so sklenili, da se morajo škofi prosto voliti po duhovnikih in vernikih, da se uvede češčina v bogoslužje in da se odpravi celibat. Zahtevali so tudi reformo duhovniške vzgoje in revizijo Husovega procesa. — Bolgari so naprosili Čeha da naj postanejo posredovalci med njimi in Jugoslovani. Čehi so jim rekli, da so Bolgari izgubili v svetovni vojni vse simpatije Slovanov. — Finančna uprava je sklenila osnovati v Pragi lastno devizno centralo. Kdor bo hotel v inozemstvu kaj kupiti, ali pa kaj prodati, se bo moral posluževati devizne centrale, ki bo zaračunavala vse blago v frankih. — Ministrski svet je sklenil ustanoviti še eno novo ministrstvo in sicer za umetnost. — Čehi namigujejo Nemcem, naj preselijo svojo univerzo iz Prage. Narodno shro-

maždenje (češki državni zbor) je pretekli teden razpravljal o občinski volilni reformi, o kateri je naš list že svoj čas poročal. Predlog še ni sprejet.

— **Nemška Avstraiija.** Nemško-avstrijski državni zbor je razpravljal o zakonskem načrtu, ki naj bi omogočal, da bi se zakoni, ki so sedaj ločeni, mogli tudi razporočiti. Baron Fuks je predlagal, da naj se gre preko tega predloga na dnevni red, kar je bilo tudi sprejeto. Manjkalo je namreč v zbornici več kot 1/3 socialnih demokratov, ki bi sicer vsi glasovali za razporoko. Socialisti so na Fuksa zelo hudi, ker jih je presenetil in ukanil. Tudi državni tajnik Roller, ki je staval radi razporoke predlog, je odstopil. Dunajski župan Weiskirchne je na volilnem shodu tožil čez število brezposelnih, ki od dne do dne raste. Če pa hoče delavcev, jih ne more dobiti. Včeraj bi lahko zaposlil 10.000 delavcev, prišlo pa jih je le 732. Drugi brezposelni gredo raje v cirkus na shode, na katerih zahtevajo na dan 15 K podpore.

— **Nemčija.** Angleški listi poročajo, da bodo cesarja Viljema in celo rodbino Hohenzollerncev prepeljali v Alžirijo ter jih postavili pod nadzorstvo 19. armadnega zbora. — V Berlinu so se osnovala državna sodišča proti roparjem in vlomilcem. Zločinci se bodo kaznovali v skrajšanem postopanju s smrtjo.

Politične vesti.

— **Minister Pribičević o Jugoslovanski demokratski stranki.** Minister za notranje stvari Svetozar Pribičević se je pred kratkim izrazil, da je osrednja Jugoslovanska demokratska stranka, ki bo obsegala Srbe, Hrvate in Slovence, neodložljiva narodna in državna potreba. Žalostno bi bilo, ako bi stopilo v državno veče (zbor) kakih 20 strank, kolikor jih imamo danes na ozemlju S. H. S. Taka strankarska mešanica bi ne dopadla velikemu zapadnemu svetu in bi ne bila dokaz našega enotnega sedanjega edinstva. Tudi stranke v Srbiji, katere vodijo ljudje širokega obzorja, občutijo potrebo, da organizirajo eno stranko, ki bo obsegala ves narod brez obzira na ime, versko in pokrajinsko mejo. Ta stranka bo zastopala idejo narodnega in državnega edinstva. Kakor se je v narodno edinstvo utopila Srbija, tako naj izgine v njem tudi Hrvatska, Dalmacija, Bosna, Vojvodina, Slovenija in Črna gora. Trudila se bo približati se idealu socialne pravičnosti in gospodarske enakopravnosti, za katerimi streme široki sloji našega naroda.

— **Kaj je z državnim večem (zborom)?** Kakor poročajo iz Beograda se tamkaj vrše pridno priprave za zasedanje državnega zbora. So pa velikanske težave, ki ovirajo takojšnje sklicanje. Beograd je namreč razrušen. Zborovalnica se bo napravila za silo v privatni dvorani. Za poslance pa je treba tudi stanovanj, katerih tako primanjkuje, da morajo celo maloštevilni potniki, ki prihajajo v Beograd, sedaj prenočevati tostran Save v Zemunu. Za stanovanje poslancev se popravljajo veliki hoteli, ki so sicer od izstrelkov hudo poškodovani, a še boli pa od nemškega in madžarskega vojaštva izropani. Niti žeblica niso pustili v zidu in celo tla so izruvali in pokurili! Tudi z ministrstvi je velikanska težava, ker po večini še nimajo niti uradnih prostorov, niti oprave in tudi uradnikov ne. Dokler pa centralni uradi ne morejo brezhibno poslovati, je pač težko sklicevati državni zbor. Mi smo prepričani, da leži vzrok, da se še ni sklicalo državno veče edinole v tori omenjenih tehničnih ovirah in prav nekakšno ja, ako »Slovenec« sedaj notranjemu ministru podtika nedemokratske namene. Gospodje okoli »Slovenca« so že veliko hvalili po Beogradu in znano jim mora biti, da je v danih razmerah absolutno nemogoče, sklicati poslance. Če na je nisal »Slovenec« članek človek, ki beogradskih razmer ne pozna, na nai bi raje molčal in ne delal krivice. Uverjeni smo, da se haš notranji minister Pribičević, ki je skoziškosz demokrat, najbolji prizadeva, da bi se čim preje sestal državni zbor. Isto misel zastopa z vso brezobzirnostjo tudi naš minister dr. Kramer,

kajti tudi on vé, da bi JDS ne odobraval; ako bi se hotelo po nepotrebnem in na umeten način zavlačevati izražanje ljudske volje.

== **Zanimivi opozicionalci.** Zagrebški listi poročajo, da vstopi Slovenska ljudska in Jugoslovanska socialno-demokratska stranka v opozicijo proti belgrajski vladi. Metati ji hoče povsod in vsikdar pod noge polena. Storitvi hočejo to, ker je imenovan za podpredsednika dež. vlade »liberalec« dr. Gregor Žerjav, tisti Žerjav, ki je bil vrlo uporaben, dokler je bil tajnik dr. Korošca. Kako si gospodje predstavljajo opozicijo, ne povedo, a po njihovih dejanjih se vidi, kako si to mislijo. Na eni strani sedeti v ljubljanski vladi, uveljavljati tamkaj ves svoj vpliv, zunanaj vladne palače pa odrihati po njej in hujskati — kakor to delajo že nekaj časa celo socialistični voditelji — to je jako prijetno in komodno stališče »opozicije«. Tudi nekateri pristaši SLS, zlasti oni, ki se ne morejo otresti Šusteršičevega duha, kažejo že ves čas, odkar obstoji Jugoslavija, naravnost strupen duh, dasi zavzema SLS v ljubljanski vladi vsa najvažnejša in najbolj odločilna mesta. Oficijalni zastopniki strank formalno sicer ne odobravajo takih izbruhov, vendar pa se dejansko in v resnici opozicija njihovih strank proti Srbom kaže v smereh, ki vedejo v anarhijo. Zlasti velja to za socialiste. Kako dolgo bo mogel Beograd mirno prenašati tako opozicijo v ljubljanski vladi koaliranih strank, je seveda vprašanje. Vsekako je treba združenim opozicionalcem — SLS in socialistom — povedati, da ima ysaka stvar svoje meje in da bo njihovo večno žuganje z meščansko vojno moralo nehati in to tudi v slučaju, če bi ta ali ona stranka več ne sedela pri vladni mizi.

== **Slovenska ljudska stranka ali Kmet-ska stranka?** Pred kratkim se je zbralo na poziv g. Brodarja iz Hrastja v Ljubljani nekaj pristašev SLS, katerim je ravnatelj »Vnovčevalnice za živino« gosp. Rado Legvart razlagal program, po katerem naj bi se SLS prelevila v Kmet-sko stranko. SLS se je, kakor znano, še pred kratkim imenovala »Slovenska katoliško - narodna stranka«, sedaj se pa hoče zopet prekrstiti. Zakaj pa? Ali ni ime SLS zadosti častljivo? Mar ni SLS pred in med vojno storila svoje dolžnosti? Nehote si človek zastavlja taka vprašanja, ako čuje, da si naročujejo gospodje pri SLS zopet nov jopič, ki je to pot za izpremembo — kmečka kamižola, s katero upajo, da bodo še najbolj paradirali. Čudno je tudi, da se gospodje naenkrat tako izogibljajo katoliškega imena. Kakor hitro smo prišli v Jugoslavijo, se je prekrstila »Katoliška tiskarna« v »Jugoslovansko tiskarno«, »Katoliška bukvarna« pa v »Jugoslovansko knjigarno«. Gospodje bodo pa še naprej po prižnicah vpili, da so »liberalci« tisti, ki hočejo ljudem vzeti vero.

== **O koroški republiki.** »Mir« piše: »Koroška dežela bi bila kot republika počen lonec, katerega obstoj je odvisen od usode; za nas Slovence pa bi bila mrtvaški sprevid. Naravno bi imeli Nemci v koroški republiki večino in naši glasovi in naša politična veljava bi se upoštevala v republiki ravno toliko kot se je upoštevala v bivšem dežel-nem zboru; kajti večinski princip bi moral imeti odločilno veljavo tudi v republiki. Za nas bi se ne pekla posebna pečenka. Narodno strast koroških Nemcev pač le predobro poznamo in smo je do grla siti. Neštetočkrat imeli so Nemci priliko, biti nam Slovincem pravični — ravnali so v svoji nadutosti z nami kot s sužnji! In sedaj se jim naj prostovoljno izročimo v milostno smrt? Ne! Konec naj bo nemških dobrot! Mi Slovinci ostanemo kar smo, namreč: Jugoslovani in želimo koroškim Nemcem obilo sreče v republiki. Z njimi se morejo veseliti tudi naši nemčurji, toda izven mej naše države, ako jim naš zrak ne ugaja.«

== **Zveza med severnimi in južnimi Slo-vani.** Pariški zastopnik »Neue Züricher Zeitung« poroča: Čehi so naznanili mirovni konferenci zahtevo, da hočejo imeti koridor med Donavo in Dravo zaradi direktno zveze z Jugoslavijo. Svojo zahtevo utemeljujejo na etnografičnem, gospodarskem in političnem načelu. Zahtevani pas je 100 kilometrov širok in 200 kilometrov dolg. Okraja Sopronj in Wieselburg naj bi imeli Čehi, okraja Železno in Zala pa Jugoslovani. Pravice nemških in

madžarskih manjšin bi se v gospodarskih ozirih spoštovala.

== **Italija pripravljena za vojno z nami.** Italijanski general Badoglio je izjavil poročevalcu lista Messaggero, da je Italija doslej demobilizirala 900.000 mož, ne misli pa dalje demobilizirati, ker mora biti pripravljena na vsak način na vojno z Jugoslavijo.

== **Vojaški sveti v Italiji prepovedani.** Italijanska vlada je najstrožje prepovedala ustanovitev vojaških svetov. Orlando odide v Rim in potem v Milan, kjer je torišče revolucije.

== **Italijanski socialisti o italijanski politiki.** Arturo Labriola kritikuje v rimskem »Il Tempo« današnje italijansko politiko tako-le: Današnje politiko vodita dve načeli: zloba proti socialistom in šahiranje z Jugoslovani. Ta politika more prinesiti silna razočaranja, ker hodi po poti, polni nevarnosti.

== **Rusija pod boljševiki.** »Vorwärts« objavlja dopis soc. demokrata, ki izvaja, da se bo na Ruskem utrdila samo ona vlada, ki bo vsakemu kmetu dala zemljišča. Medsebojno uničevanje med kmeti je nastalo, ker so boljševiki oddali zemljo kmetom v prosto razdelitev. Boljševizem privaja Rusijo k naravnemu gospodarstvu. Provročil je popolno praznoto duševnega življenja. Kdor kaj drugače sodi, ga vržejo v ječo. Caristični uradniki so bili prave sirote v primeri s socialističnimi uradniki.

== **Usoda nemških kolonij.** Glede usode nemških kolonij so se ententne države domenile takole: Nobena nemška kolonija se ne vrne Nemčiji. Kolonije pripadajo zvezi narodov. Ker pa uči izkušnja, da je mednarodna uprava pokrajn zelo pomanjkljiva, bodo posamezne države upravljale kolonije. Nemške kolonije nameravajo razdeliti takole: Togo se združi z Francosko Zaprado Afriko, Kamerun s francoskim Kongom, en del pa z Liberijo. Nemška Jugozaprada Afrika pripada Južnoafriški konfederaciji, ozek pas pa Portugalski Angoli, Anglija dobi Nemško vzhodno Afriko, pač pa zahteva Belgijski Kongo ozek pas zase. Kitajska dobi zopet Tsingtau, Cesarja Viljema in Bismarkovo otočje dobi Indija.

Gospodarstvo.

== **Velikanska gospodarska nesreča.** Lampetova »Zadrúžna centrala«, ki je bila ustanovljena kot konkurenčno podjetje proti dr. Krekovi »Zadrúžni zvezi«, stoji tik pred konkurzom, čigar gospodarske posledice so nepregledno strašne. Gre za večmilijonski primanjkljaj, ki ga je napravila »Zadrúžna centrala« vsled tega, ker je spekulirala. Kakor se sedaj pojasnjuje, je uganjalo to Lampetovo podjetje velikansko verižno trgovino na debelo ter bilo pripravljeno na oderuštvo z blagom vseh vrst. Nakupilo je raznega blaga pred zlomom Avstrije za kakih 20 milijonov kron in to po visokih medvojnih cenah. Lampe je sicer — zapustivši veliko premoženje — izdihnil svojo dušo, njegova »Zadrúžna centrala« pa je ostala kot velik kup gospodarske nesreče, kajti za drage cene kupljeno blago ni mogoče več vnovčiti brez velikanske izgube. Mast n. pr. je bila kupljena 1 kg po 50 kron in še dražje, danes pa znaša tržna cena komaj 25 kron. Pri treh vagonih masti znaša škoda najmanj 750.000 kron. Razven masti pa so naši sedaj v skladiščih te centrale tudi še nešteto vagonov vse mogoče druge skrite robe, obleke, sveč, kuhinjskega orodja in pohištva. Ker je vse to blago veliko manj vredno, kot je stalo, nastane izguba okoli 10 milijonov kron, radi katere mora podjetje v konkurz. Kolikor je nam znano, si je Narodna vlada zelo prizadevala, da bi pomagala odvrniti pretečo nevarnost, v svesti si, da bo »Zadrúžna centrala« potegnila za seboj še celo vrsto manjših zadrug, a je vočigled strašnemu položaju, v katerem se nahaja domovina radi pomanjkanja živil in drugih vsakdanjih potrebščin, ni bilo več mogoče rešiti. Kakor čujemo, se bo prihodnje dni že začelo razno blago »Zadrúžne centrale« razprodajati po današnjih dnevnih cenah. Zalostno je, da bodo pri polomu najbolj prizadeti tisti, ki so bili zapeljani. Odkar sta odnesla pete dr. Šusteršič ter Lampe, vodi »Zadrúžno centralo« kanonik Ši-

ška. Ako smo prav poučeni, je član nadzorstva tudi znani milijonar in veleindustrijalec Pollak. Zlasti dolžnost zadnjega bo, pripomoči, da se gospodarske posledice tega poloma kolikor mogoče omilijo. Nič manj pa ni poklicana SLS, da zastavi ves svoj vpliv v varstvo ljudi, ki so končno bili nekdanji njeni pristaši. Umevno je, da bodo morale vse stranke dobrohotno podpirati vsa prizadevanja za odvrnitev še strašnejše gospodarske katastrofe.

== **Gozdovi dišijo Italijanom.** Jugoslovanski gozdovi, zlasti notranjski, goriški in koroški dišijo Italijanom. Ti gozdovi predstavljajo ogromno vrednost, zato pa se jih hočejo Italijani polastiti. Italija je revna na gozdovih, zato si hoče pridobiti naše! V Dalmaciji pa že poje laška sekira smirno pesem gozdom pri Kninu. Kakor so Benečani svoj čas ogulili Kras, tako hočejo sedaj iztrebiti gozdove po drugem jugoslovanskem ozemlju. Z vsi silo se moramo upreti italijanskim škodovalcem našega gospodarstva.

== **Zveza industrijcev na slovenskem ozemlju države SHS.** Pripravljali odbor sklicuje ustanovno glavno skupščino na nedeljo, dne 9. februarja 1919 dopoldne ob pol 10. v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani. Kot člani morejo pristopiti ne samo morda veleindustrijci v ožjem pomenu besede, marveč sploh obrtniki, čijih obrat presega po načinu in kakovosti obratovanja obrtniški značaj. Samo ob sebi umljivo so tudi družbe, zadruge itd. lahko člani zveze. Zveza industrijcev je poklicana, da uveljavlja in zastopa gospodarske interese prizadetih krogov na znotraj v Jugoslaviji ter na zunanaj napram inozemstvu. Zveza ima nalogo, pripomoči k splošnemu razvoju naše mlade industrije. Pristop k zvezi je priglasiti pismeno. Pozivljamo tem potom ponovno vse industrijce, ki tega dosedaj še niso storili, da prijavijo svoj pristop na naslov enega izmed podpisanih ter da obenem sporoče, ali se udeležijo glavne skupščine, ali ne. — Vinko Majdič, industrijec v Kranju, predsednik; dr. Fran Novak, odvetnik v Ljubljani, tajnik.

== **Sadjarški in viničarski tečaj za invalide.** Ravnateljstvo šole na Grmu se je obrnilo z okrožnico na vsa županstva zaradi sprejema invalidov v zgoraj omenjena tečaja. Vzlic temu se je priglasil dosedaj samo invalid Franc Košir iz St. Jošta št. 29 pri Vrhniki. Ker se imata oba tečaja pričeti s 15. februarjem, opozarjamo naše invalide še enkrat na to priliko s pozivom, da se priglasijo za sprejem pri ravnateljstvu šole na Grmu.

== **Tudi po hrvatskih železnicah se ne bodo zastoj vozili.** Na železnicah v Hrvatski se je — odkar obstoja Jugoslavija — udomačila razvada, da ni nikdo hotel kupiti vozniških listkov in da se je vse vozilo brezplačno. Sedaj je železniški minister Vulovič, ki se je pri inšpekciji sam prepričal o tem velikanskem neredu, odredil, da se ne sme nikdo več brezplačno voziti. Generalno ravhateljstvo državnih železnic SHS. v Zagrebu je v to svrhu izdalo jako stroge ukaze.

== **Madžarske lokomotive za Srbijo.** Ta teden so začeli Madžari Srbom oddajati lokomotive, ki so jih po pogodbi premirja dolžni povrniti. Preje so kradli in uničevali srbske železnice, sedaj pa prihaja čas obračuna in gospodje Madžari bodo storjeno škodo popravljali tako dolgo, da bo do zadnje pičice vse popravljeno.

== **Petrolej za Hrvatsko.** Zagrebška vlada je sprejela ponudbo za 100 vagonov petroleja iz Galicije. Ljubljanska vlada naj se pobriga, da po možnosti naroči tudi ona tamkaj petrolej. Po našem mnenju je nujno potrebno, da vzame v roke preskrbo s petrolejem belgradska centralna vlada. V Srbiji je bil pred vojno petrolej monopoliziran. Uprava monopolov bi morala sedaj skrbeti za celo državo SHS. in to brez odloga.

== **Delniško društvo za električno podjetje** se je osnovalo v Zagrebu z glavnico 1 milijon kron. Iz poročila je razvidno, da je društvo prevzelo od Madžarov vse električne naprave na Hrvatskem. V koliko so ostali Madžari še naprej gospodarji v teh podjetjih, iz poročila ni razvidno, ker pa sede v odboru budimpeštanski Židje, je jasno, da so si zasigurali v njem toplo mesto.

== **Iz Bačke in Beranje** je zopet dovoljen prost izvoz živil.

Javna skladišča v Zemunu, ki so bila dosedaj last židov iz Budimpešte, so prešla v last delniškega društva, ki se je osnovalo v to svrhu v Zemunu. V odboru so Jugoslavlani in Madžari, katoliki in židje.

Povrnitev zaplenjenih ladij. Vse ladje, ki so jih zaplenile v začetku vojne zaplenile entente države, se vrnejo lastnikom, ki z njimi zopet poljubno razpolagajo.

Padanje cen v Dalmaciji. Vino je padlo na 3 K, olje na 10 K. Najbolj so padle cene rožičev in fig.

Karbid se lahko naroči pri »Hrvatskem gospodarskem društvu v Zagrebu« (Vseučilišni trg 2). Oddajajo se le posode po 110 kg neto karbida 1 kg po 2 K 60 vin. Oddaja se karbid v prvi vrsti zadrugam in drugim gospodarskim organizacijam. Na priporočilo občine ga dobe v prodajo tudi trgovci! — Vse to velja za Hrvatsko, ker pa živimo sedaj v isti državi, bi utegnili veljati tudi za Slovenijo.

— Ameriški kredit za živila. Iz Ženeve poročajo, da je ameriški senat dovolil 100.000 milijonov dolarjev kredita za živila za Armenije in druge narode, tlačene po Turkih.

— Živila za Češko v Trstu. Poslanik dr. Beneš je brzojavil iz Pariza v Prago, da dospel 1. februarja parnik »Woregonian« s 6200 tonami masti za češkoslovaško republiko v Trst. 500 ton moke je že v Trstu.

Nekoliko navodila za snaženje in obrezovanje sadnega drevja.

Novo leto nam poteka. Še nekaj časa, pa se na vrtu in gozdu porodi novo življenje. Pogledati treba, če je na vrtu vse v redu.

Kdor svoj sadni vrt skrbno oskrbuje bo kmalu gotov, kdor ga zanemarja, bo imel nekaj več opravka. Ampak začeti moraš in prepričan bodi, da se ne boš kesal, ker večji uspehi ti bodo delali veselje. Na delo tedaj!

Pritlikavec nimaš in tudi ne umetno oblikovanih palmet v svojem vrtu. Zato se kar sledi, ne nanaša na te vrste, ki jih je treba z večjo skrbjo negovati in umetno obrezovati.

Drevesa očedi mahu in proč štrleče delne skorje. Ako nisi doslej že res tega delal, boš imel pri obsežnem vrtu precej opravka. Če ne moreš ali nočeš vsega naenkrat, pa si razdeli da osnažiš en del letos, drugi del pa prihodnjo jesen. Za strganje mahu dobiš nalašč za to napravljeno strguljo pri železninarju v mestu za mal denar, stara izrabljena motika služi dobro, če nimaš strgulje.

Od mahu očiščeno drevje namaži z beležem, napravljenim iz ugašenega apna, kateremu se prilije vode in pridene nekoliko svežega kravjaka. Mesto kravjaka moreš dodati tudi ilovnate zemlje. Ta mešanica bodi gosta kakor prav redek močnik. S to mešanico namaži deblo od tal do krone. Če so veje mahovite, namaži tudi te precej visoko, ali pazi pri tem, da ne poškoduješ malih vejic in brstja, ki nosi sadne popke. Za mazanje so poslužuješ starega čopiča, pritrjenega na lesenem drogu. Proj si ga rabil, da si pobelil hišo, sedaj je pa dober še za to.

Čemu je dobro to beljenje? To storiš zato, da odganjaš mah, uničuješ zalego škodljivega mrčesa v mahu in debelnih razpokah, ter da pomladiš drevesno skorjo.

Ako je drevo omladno in ni na njem še mahu, ti ni treba beliti ali če že zaradi mrčesa, potem pa prav natanko. Tudi ni pomladni ali poletni čas zato, ampak jesen in zima. Poleti drevo živi in sokovi se pretakajo po deblu. Skozi skorjo izhlapije in vsrkava vlago in zrak. Če drevo namažeš v mlado leto, mu otežuješ razvitek.

Sedaj pa še par besed glede trebljenja progastih vej v drevesovi kroni.

To delo se sme opravljati od pozne jeseni do začetka pomladi, predno prične drevje odganjati.

Ne odlašaj tega dela do zadnjega, kajti v marcu utegne že drugo delo te zalotiti.

Pri obrezovanju postopaj s preudarkom in ne reži in žagaj, kar ti pride pod roko. Predvsem te moram opozoriti, da je silno ne-spametno po glavnih vejah male vejice, ki večinoma zastavijo za cvet in sad, odrezavati tako, da so veje skoraj do svojih vrhov popolnoma gole. Pol pridelka se s tem uniči.

Odstrani se naj le to, kar je na poti solnčnim žarkom v notranjost drevesne krone. Veje, ki so pregoste, se odstranijo. Vsaj dobro veliko ped mora biti veja ena od druge. Kar je gosteje izreži ali izžagaj. Veje, ki rasejo v notranjost krone, se odstranijo, ravnotako tudi veja, ki se drgne ob drugo. Samoposebi umevno je, da suhe ali usahle veje zapadejo nožu. Tudi tiste bohotne enoletne poganke, ki včasih v velikem številu poženo na vpognjenih golih delih vej, se morajo gladko porezati. Izjemoma se pusti tudi en tak poganek, ako se namerava vzgojiti novo vejo in je za to v kroni zadosti prostora.

Vejice, ki vise k tlom in so v napotje pri obdelavi zemlje, poreži tikoma pri razrastku vejic, ki poganjajo kvišku.

Brstje s cvetnim zarodom pusti pri miru: negovanje in obrezovanje tega je pri pritikavcih koristno ali je posebna umetnost, za katero treba dosti vaje in opazovanja.

Drevo, kateremu si krono izredčil, je vsled viharja, snega ali toče, potrebuje včasih potrebuje drevesna rana, da se zaceli in z lesom zalije. Da je pa zaceljenje sploh mogoče, odrezuj in odžagaj pravilno, to se pravi: Ne puščaj krelov ali štorov, ampak odreži tikoma kjer je izrastek veje. Pazi tudi da ne režeš preveč v živo. Pri večjih vejah je opaziti pri izrastku neko zadebelino. Tikoma ob zadebelini odreži!

Drevje, ki je bilo poškodovano v kroni vsled viharja, snega ali toče, potrebuje včasih pomlajenja. To se zgodi, da se nalomljene ali močno poškodovane veje odstranijo, druge veje pa za tretjino okrajšajo. Pri tem delu glej, da daš drevesni kroni obliko, da na vseh straneh kolikor mogoče daleč od debla veje prikrajšaš. To pomlajevanje je le izjemoma pri starih ali močno poškodovanih drevesih v navadi.

Ti migljaji glede obrezovanja veljajo v prvi vrsti za jabolka, hruške in češplje-Breskve, češnje in orehe pa pusti kolikor mogoče z nožem pri miru. Tu odstrani le ono, kar je nalomljeno ali suho.

Za obrezovalno delo rabi dobro drevesno žago in oster vrtni nož, ne pa sekire ali vejnika. Ako nimaš tega orodja sam, izposodi si je pri kakem dobrem sosedu.

Glede obrezovanja drži se gesla: vse kolikor je potrebno in kar je prav. Če vsako tretje leto temeljito opraviš, zadostuje. Druga leta pa opravi samo po večjem.

Pravilnega obrezovanja se ne moreš naučiti samo iz knjig. Poslušaj dobre svete, ki so v knjigah, poskušaj in potem opazuj ob nedeljah in praznikih drevje kako se vsled režnje razvija in v kratkem času boš vedel, kaj si prav naredil in kaj ne. Drugič boš pa pravo zadel.

A—

Tedenske vesti.

— Regent Aleksander odpotoval v Pariz. Princ Aleksander je odpotoval iz Aten na Francosko. Potovanje nima oficijelnega značaja, potuje incognito. V Parizu se hoče pogovoriti z raznimi na mirovni konferenci udeleženi delegati.

— Za prehrano Slovenije! Poverjenik za prehrano dr. Ivan Tavčar pozivlja v »Slov. Narodu« Hrvatsko, da da Sloveniji vsaj 100 vagonov moke v 14 dneh, ker sicer grozi v slovenskih pokrajinah lakota. Prehranjevalni urad v Ljubljani je imel koncem preteklega tedna za prehrano Štajerske in Koroško 60 vagonov, za prehrano Kranjske pa le 40 vagonov moke na razpolago.

— Shodi JDS. Jugoslovanska demokratska stranka je priredila v nedeljo, 26. pro-

sinca vrsto strankinih shodov, na katerih se je razpravljalo o našem zunanje in notranje-političnem položaju. Na vseh shodih so se sprejele resolucije, ki ostro obsojajo postopanje Italijanov in divjanje Nemcev na našem ozemlju. Na vseh shodih se je govorilo tudi o krajevnih gospodarskih vprašanjih. Vsi shodi so bili jako dobro obiskani, četudi se je po nekaterih krajih hudo agitiralo proti njim in se jih je označevalo kot protiverske shode. To se je zgodilo posebno na Krki in v Žužemberku, ki je pa bila vkljub temu udeležba naravnost velikanska. — Vršili so se sledeči shodi: v Krki (poročevalca Ivan Pucelj in dr. Fettich), v Žužemberku (ista poročevalca in notar Carli), v Beli cerkvi pri Novem mestu, (poročevalca dr. Režek), v Zireh (poročevalca dr. Kavčič), v Zg. Tulinju (poročevalca dr. Pestotnik in živinozdravnik Pestotnik), v Šmartnem v Tuhinju (ista poročevalca), v Nevljah pri Kamniku (poročevalca Anton Cerar in dr. Karba), v Dobu (poročevalca Ante Beg in prof. Jug), v Krašnji (ista poročevalca), v Tacnu pod Šmarno goro (poročevalca dr. Novak), v Starem trgu pri Ložu (poročevalca dr. Lovrenčič), v Loki pri Zidanem mostu (poročevalca Vekoslav Spindler).

Shod v Črni. Narodni svet v Prevaljah na Koroškem priredi v nedeljo, dne 2. februarja 1919 ob 11. dopoldne v Črni pri Prevaljah jugoslovanski shod. Na dnevnem redu je poročilo o zunanje-političnem položaju in jugoslovanskih zahtevah na mirovni konferenci. Kmetje, delavci in ženstvo, pridite vsi na ta važen shod, da se poučimo o naši bodočnosti in resničnih ciljih naše mladje Jugoslavije.

Ormož. V soboto, dne 1. februarja 1919 se vrši ob 5. popoldne v Ormožu občni zbor krajevne organizacije Jugoslovanske demokratske stranke. Profesor Voglar iz Maribora bo poročal o političnih razmerah. Somišljeniki, pridite polnoštevilno!

— Shod gostilničarjev. Gostilničarji so imeli v sredo, dne 29. t. m. v Mestnem domu protestni shod proti odredbi narodne vlade, ki prepoveduje točenje opojnih pijač v dopoldanskih urah in odreja zapiranje gostilen ob 8., kavaren pa ob 9. zvečer. Sklenili so poslati Narodni vladi spomenico, v kateri zahtevajo, da se jim z ozirom na zunanje goste, zlasti kmete z dežele zopet dovoli nemoteno obratovanje tudi v dopoldanskih urah. Žganje naj se dovoli točiti le za potrebo, na pr. zjutraj, kadar ni drugega zajutрка. Policijska ura naj se podaljša do 10., v poletnem času pa do 11. zvečer. Gostilničarji pozdravljajo boj vlade proti pijančevanju, saj je pijanec ravno gostilničarju največja nadloga. Mislijo pa, da bi se dal ta boj voditi tudi tako, da bi ne ogrožal eksistence gostilničarjev, ki so močan davčni vir za državo in velikega pomena zlasti za tujski promet. Zato predlagajo, naj se sestavi mešana komisija iz zastopnikov vlade in zastopnikov gostilničarske zadruge, ki bi vsakokrat proučila tozadevne odredbe, da bi gostilničarska obrt ne bila preveč oškodovana. Nadalje zahtevajo, da se znižajo kazni za prestopke uradnih odredb od 10—200 kron na 5—20 kron. K sklepu je bila z velikanskim navdušenjem sprejeta zahteva, naj se aprovizacijski uradi takoj razpuste ter dovoli svobodna trgovina z živili. Shod je bil zelo dobro obiskan.

— Mariborski »Amerikanci«. Mariborski Nemci so se vrgli zadnje dni na drzno agitiranje in hujskanje. S seboj nosijo glasovnice ali izjave in vsakogar, kogar dobi, silijo, da bi podpisal tako izjavo in se izrekel za Nemško Avstrijo. Lažejo pa, da so take izjave naročene po ameriški komisiji. Tisti »Amerikanci« so: Orosel, Mravljak in drugi taki tiči. Vse take hujskače treba naznaniti in odstraniti.

Obči pokojninski zavod za nameščence in delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani nas naproša za priobčenje naslednjega naznanila. Za skorajšnji začetek poslovanja teh zavodov so dela in predpriprave v polnem teku. Začasno poslujeta zavoda skupno (Turjaški trg št. 4/I. nadstropje). Redno poslovanje bo omogočeno začetkom meseca marca. Do tedaj bodo dotiskane tudi vse potrebne tiskovine za prijave nameščencev itd. Vplačevanje premij in prispev. se naj ne vrši med tem časom in zavod pozivlja vse službodajalce in podjetnike, da naj shranijo ta de-

nar, dokler se jih ne bo pozvalo na redno vplačilo. Nujne zadeve se rešujejo sproti.

— **Izdaja novih kolkov in železniških vozniških listov.** V uradnem listu št. XXXIX, z dne 20. januarja 1919 je izšla naredba poverjeništvu za finance Narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 14. januarja 1919 št. 290 tičoč se izdaje novih kolkov in železniških vozniških listov z dnem 15. prosinca 1919. Stari kolki izdaje 1910 in doslej v prometu se nahajajo — čiji vozni listi se z 28. februarjem 1919 popolnoma razveljavijo. Trgovski krogi se opozarjajo na to s pristavkom, da se stari nepopravljivi kolki izdaje 1910 in dosednji vozni listi lahko zamenjajo brezplačno proti novim v času od 1. marca do 31. marca 1919 pri finančni deželni blagajni v Ljubljani oziroma na deželi pri davčnih uradih. Za goliče vozniških listov je plačati 6 v za vsak komad. Pripomni se, da je ta nova izdaja kolkov namenjena samo za prehodno dobo, vsled česar so se tudi dosedanje kronske in vinarske kategorije izdatno skrčile in upoštevale samo najbolj potrebne kategorije. Tiskanje vinarskih kategorij se je nekoliko zakasnilo, utegnejo pa biti izgotovljene v najkrajšem času. V okolišju obmejnih davčnih oziroma sodnih okrajev na Štajerskem in Koroškem se razveljavljajo stari kolki izdaje 1910 že z dnem 15. februarja 1919 ter se rok za zamenjavo starih razveljavljenih kolkov proti novim skrči na čas od 15. do vštetega 28. svečana 1919.

— **Oproščeni od vojaške službe** so vsled naredbe poverjeništvu za narodno obrano gojenci višje obrtne šole in slovenske trgovske šole v Ljubljani.

— **Potovanje na Koroško.** V zmislu sklepa deželne vlade v Celovcu z dne 20. t. m. ne sme na Koroško potovati nihče brez dovoljenja politične oblasti v kraju, kamor je namenjen. To velja tudi za begunce s Koroškega.

— **Cestne okrajne naklade.** Ker nekateri okrajni odbori z dosedaj zakonito dopustno cestno okrajno doklado do 30% na vse neposredne davke ne morejo več shajati, je Narodna vlada SHS v Ljubljani z odlokom z dne 17. januarja t. l. št. 686 privolila, da smejo pobirati v tekočem letu tudi višjo, nego 30% doklado. Gorenji odlok Narodne vlade se daje tem potom v splošno vednost.

— **Prevzete bolnic na Spodnjem Štajerskem.** Vlada je odobrila načrt naredbe glede prevzeta javnih dobroteljskih zavodov na Spodnjem Štajerskem.

— **Sestanek goriških učiteljev - beguncev** se vrši v ponedeljek dne 3. februarja t. l. ob 3. popoldne v restavraciji »Zlatorog«.

— **Slovensko trgovsko in obrtno društvo v Mariboru** priredi v nedeljo, dne 2. svečana t. l. ob 2. uri popoldne v dvorani Narodnega doma v Mariboru velik obrtni shod s sledečim dnevnim redom: Trgovska in obrtna zbornica za jugoslovanski Štajer; Trgovsko in obrtno šolstvo; Naše bodoče delo; Vprašanje koncesij; Kako se naj dopolnijo naše prometne zveze; Trgovska in obrtna organizacija.

— **Darovi.** Za sirote kovača Kromarja je nabral med člani bralnega in pevskega društva »Toplice« gosp. Rudolf Zupanc 35 kron, 20 kron pa je plačal gosp. Jakob Markovič, ker je gosp. Zupanc odstopil od tožbe radi žaljenja časti.

— **Avstro - ogrsko poslanstvo v Carigradu** so zasedle italijanske čete kot »bivše beneško ozemlje« in izobesile italijansko zastavo.

Kravve demonstracije v Mariboru.

Pretekli ponedeljek je prišla v Maribor ameriška komisija, katere naloga je, določiti začasno mejo med Slovenci in Nemci. Mariborski dr. Mravljak in dr. Orosel sta že nekaj dni prej pripravljala mariborske Nemce in nemčurje na to, da bi priredili Amerikanem demonstracije. Da bi bile demonstracije tem večje, povabili so tudi nemčurje iz drugih krajev Štajerske, kakor tudi nemške oficirje in študente iz Nemške Avstrije. Kako je

bila demonstracija organizirana, pokaže šele preiskava. Dejstvo je, da je iz demonstracij nastal poboj. Nemška in nemčurska sodrga je razsajala po Mariboru kakor pobesnena. Vpila je, razbijala šipe in celo streljala. Napadala je vsakogar, o komur je vedela, da je Slovenec. Tudi vojakov se mirno izogibala. Pred mestno hišo je napadla načelnika policije dr. Senekoviča in ga davila. Nato je nastopila straža in napravila red. Ker se je vojaštva lotila nemčurska sodrga s kamenjem in s samokresi, ji ni drugega preostalo, kakor da je rabila orožje. Nemčurji so bežali po vseh ulicah, kakor preplašeni zajci in nihče se ni zmenil, da so pustili na trgu 7 mrtvih in 20 težko ranjenih. Amerikanci, ki so o nastopu nemčurjev in njihovih napadih slišali, so izjavili, da je naša straža postopala čisto pravilno. Tudi so pohvalili našega odličnega generala Majstra, da zna vzdrževati mir in red v najbolj težkih razmerah. Nemcem so izjavili Amerikanci, da njihovih demonstracij ne vzamejo na znanje in da obžalujejo, da so oni dali povod za krvoprelitje. Potem, ko so Nemci dobili to, kar so iskali, so se lepo po hišah poskrili in menda se na tihem pridružajo, da ne bodo v Jugoslaviji nikdar več demonstrirali. Tudi se hudujejo na Mravljaka in Orosla, ki sta jih nahujskala. — General Majster je izdal sedaj oster ukaz, v katerem kaže, da ima resno voljo preprečiti vsak poskus Nemcev, delati v naši državi nemir in nered. Gostilne se morajo zapirati ob osmih. Alkohola sploh ne smejo točiti. Gledališče in kino sta zaprta. Nemci bodo imeli torej dovolj časa, da bodo premišljevali neumnost, ki so jo napravili. Gerent Pfeifer je pa zadnje dni vzel v roke močno metlo, da pomeže iz mestne hiše v Mariboru tiste uradnike, ki so mislili, da uživajo v Jugoslaviji plačo za to, da bodo vprizarjali proti Jugoslovanom poboje. Kar so nemčurji iskali, to imajo. Sedaj naj si le obližejo rane!

Raznoterosti.

* **Tramvajskih nesreč** je v Chicagu v Ameriki toliko, da je uprava tramvaja dala napraviti specialne filme, ki kažejo razne slučaje nesreč, da bi se tako ljudje opozorjali na opreznost.

* **Linčati so hoteli** v Pragi bivšega generala - avditorja Boublika, ko so ga pripeljali tja v vojaškem spremstvu. Boublik je izrekel smrtno obsodbo nad češkimi legijonarji, ki so bili padli v avstrijsko ujetništvo. Le s težavo je vojaštvo zavrnilo razjarjeno množico.

* **Na smrt je bil obsojen** v Celovcu v septembru 1918 hlapec E. Kolman radi roparskega umora. Na podlagi sklepa nemško-avstrijskega državnega sveta mu je bila odpuščena smrtna kazen, najvišji sodni dvor pa mu je prisodil 16 let težke ječe s posti.

* **Škofovsko pristavo** v Gleinku na Gor. Avstrijskem so temeljito oplenili neki ljudje, ki so prišli tja iz nemške Štajerske. Zaklali so okoli 15 prašičev in meso takoj razdelili, potem okoli 80 kokoši in tudi ena krava je izginila. Prišli so orožniki in unel se je bil hud boj. En orožnik in en ropar sta bila ranjena.

* **Štrajki na Angleškem.** Iz Londona poročajo o velikih rudarskih štrajkih. Tako so med drugim v Clydeu štrajkali, ker je bilo odpuščenih obilo moških in ženskih zbog tega, ker so si vzeli 20 minut časa za jedilo.

* **Kako je razsajala španska bolezen.** »Times« pišejo, da je lansko leto in sicer v zadnjih dvanajstih tednih umrlo za špansko boleznijo skoraj šest milijonov ljudi. Sodi se, da je bilo v svetovni vojni 20 milijonov mrtvih. V isti dobi v štiri in pol letih, je umrlo za špansko boleznijo 108 milijonov ljudi. V Indiji sami je umrlo za špansko boleznijo 3 milijone prebivalcev.

Odgovorni urednik: Emil Vodeb.
Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.

Izdaja: Konsorcij »Domovina«.
Izhaja vsak petek.
Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol 6 K.
Posamezna številka 30 vinarjev.
Uredništvo in upravnništvo:
Sodna ulica št. 6, pritičlje desno.
Inserati po dogovoru.

∴ Naročajte in širite ∴

DOMOVINO

ki stane letno 12 K, pol-
letno 6 K, mesečno 1 K.

Jadranska banka

Podružnica Ljubljana.

Delniška glavnica: . . . K 30,000.000.

Rezerve: okrog . . . . K 10,000.000.

Centrala: TRST.

Podružnice:

Dubrovnik	Opatija
Dunaj	Spiljet
Kotor	Šibenik
Methović	Zadar
Ekspozitura Kranj	

Sprejema:

Vloge na knjižice.

Vloge na tekoči in žiro računa
proti najugodnejšemu obrestovanju. —

Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja:

Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira:

Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja:

Čeke, nakaznice in akreditive na vsa
tu- in inozemska mesta.

Daje predujme:

na vrednostne papirje in na blago, le-
žeče v javnih skladiščih. Daje trgov-
ske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema:

Borzna naročila in jih izvršuje najku-
lantneje.

Brzojavni naslov:

JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Pobarvano blago

(črno, rdeče, modro, rjavo itd.) starih ponošenih, obledelih in včasih že zavrzanih oblačil je uporabno **kot novo!**

Domače platno, pobarvano modro, je posebno trpežno.

Za naročila po pošti se uljudno priporoča **Prva in največja parna barvarnica in kemična čistilnica**

Josip Reich, Ljubljana

Poljanski nasip številka 4.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavnica . . . K 10,000.000.—

Rezervni fond . . . K 2,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici (t. č. Ljubljani) in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednostnih papirjev, deviz in valut. Vnovčevanje kuponov, izžrebanih zastavnih pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.

Borzna naročila.

Promese k vsakemu žrebanju.

Posojila na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

Sprejemanje vrednostnih papirjev v hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizacijski krediti.

Poslovnica avstrijske državne loterije.

Največja slovenska hranilnica! Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica številka 3,

je imela koncem leta 1918 vlog . . . . . K 80,000.000
in rezervnega zaklada . . . . . „ 2,500.000

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

3%

Za varčevanje ima vpeljano lično **domače hranilnike.**

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podporanje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno **Kreditno društvo.**

Naročite Ljubljanski Zvon

najboljši slovenski leposlovni list. Izhaja vsak mesec in stane za celo leto 30 K, za pol leta 15 K. List ima zabavno in poučno vsebino. Prihodnje leto bo priobčeval poleg krajsih povesti, novel in pesmi, velik zgodovinski roman dr. Ivana Tavčarja, ki se vrši v Škofjeloški okolici.

Novi naročniki se bodo sprejemali radi pomanjkanja papirja samo do 20. januarja 1919.

Ljubljanski Zvon se naroča pri **Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica številka 6.**

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

3¹/₄%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,100.000.

Hranilne vloge K 42,000.000.

Ustanovljena leta 1881.